

- Subiect:** Opinie juridică asupra proiectului Hotărârii Parlamentului nr. 366 din 1 decembrie 2017 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022.
- Adresată:** Ministerului Justiției, persoană de contact Tudor MORARI,
Email: tudor.morari@justice.gov.md;
- Prezentată de:** Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM, www.crjm.org), persoane de contact: Ion GUZUN (ion.guzun@crjm.org) și Daniel GOINIC (daniel.goinic@crjm.org);
- Data:** 14 februarie 2018

Expediată prin email (format word și PDF)

Această opinie este prezentată în contextul consultărilor publice a proiectului Hotărârii Parlamentului nr. 366 din 1 decembrie 2017 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022 (în continuare PNADO 2018-2022).

La 7 februarie 2018, în cadrul ședinței Comisiei drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului, au avut loc audieri publice pentru aprobarea PNADO 2018-2022. În prezenta opinie sunt formulate propuneri în baza Observațiilor finale ale Comitetului ONU împotriva Torturii în rezultatul examinării celui de-al treilea raport periodic al Republicii Moldova la Convenția ONU împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, din noiembrie 2017.

PNADO 2018-2022 își propune să contribuie la remedierea deficiențelor și asigurarea protecției efective împotriva relelor tratamente în locurile de detenție prin consolidarea capacității și asigurarea funcționalității Consiliului pentru prevenirea torturii; îmbunătățirea procedurii de reclamare a încălcării drepturilor omului în detenție și sporirea nivelului de cunoaștere a drepturilor și obligațiilor în rândul deținuților; îmbunătățirea mecanismului de investigare a plângerilor privind abuzurile ce au loc în instituțiile de detenție; prevenirea și protecția împotriva discriminării deținuților ce fac parte din grupurilor vulnerabile; îmbunătățirea serviciilor medicale pentru persoanele private de libertate și îmbunătățirea condițiilor de detenție.

Prin prezenta opinie ne referim la includerea acelor inițiative pe care le considerăm deosebit de importante și necesare, urmare a recomandărilor parvenite de la Comitetul ONU prenotat:

1. Îmbunătățirea calității serviciilor medicale prestate persoanelor deținute în penitenciare:
 - 1.1. Evaluarea asigurării independenței activității lucrătorilor medicali în procesul decizional și neimplicarea lor în activitățile cotidiene cu caracter de regim.
 - 1.2. Angajarea unui număr adecvat de personal sau servicii medicale calificat și independent, inclusiv prin procurarea serviciilor din afara instituțiilor penitenciare.
 - 1.3. Supraveghere și asigurarea independenței activității lucrătorilor medicali, analiza ex-post al Hotărârii Guvernului nr. 901 din 27.10.2014.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

📍 str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău, Republica Moldova

- 1.4. Beneficierea de examinare medicală în condiții de confidențialitate, din partea unui medic independent, în decurs de 24 de ore de la sosirea persoanei în locul de detenție.
2. Dezvoltarea și punerea în executare a măsurilor alternative detenției.
3. Asigurarea libertății și securității personale în locurile de detenție.
 - 3.1. Petrecerea ședințelor de judecată privind executarea pedepsei de către instanța de judecată din sediul penitenciarului.
 - 3.2. Evaluarea aplicării măsurilor compensatorii pentru condițiile proaste de detenție.
 - 3.3. Revizuirea mecanismului de plângeri a deținuților.
 - 3.4. Transferarea izolatoarelor de detenție provizorie din subordinea Ministerului Afacerilor Interne în cea a Ministerului Justiției.
 - 3.5. Diminuarea influenței subculturii criminale.
 - 3.6. Îmbunătățirea considerabilă a condițiilor materiale în izoloarele de detenție provizorie și izoloarele de urmărire penală și asigurarea că cele considerate neadecvate nu vor mai fi utilizate.
 - 3.7. Monitorizarea și evaluarea periodică a strategiei de dezvoltare a sistemului penitenciar pentru anii 2016-2020.

Ion GUZUN,
Consilier juridic

Anexă: Tabelul cu propunerile punctuale

Tabel cu comentarii punctuale:**Obiectivul II: Asigurarea respectării drepturilor omului în sistemul de executare a pedepselor penale****Ținta Strategică B: Autoritățile manifestă toleranță zero față de cazurile de tortură**

Acțiuni	Subacțiuni	Instituția responsabilă	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costurile aferente implementării (lei)	Parteneri
1. Îmbunătățirea calității serviciilor medicale prestate persoanelor deținute în penitenciare	1.1 Evaluarea asigurării independenței activității lucrătorilor medicali în procesul decizional și neimplicarea lor în activitățile cotidiene cu caracter de regim și supraveghere.	Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2019	1. Actele normative modificate pentru asigurarea independenței activității lucrătorilor medicali în sistemul penitenciar 2. Modificarea statutului de angajat al sistemului penitenciar al lucrătorilor medicali în sistemul penitenciar 3. Raport de evaluare al asigurării independenței activității lucrătorilor medicali în sistemul penitenciar 4. Rata de echipare / modernizare și acreditarea instituțiilor și serviciilor medicale		Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru prevenirea torturii, Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

	1.2 Angajarea unui număr adecvat de personal sau servicii medicale calificate și independente, inclusiv prin procurarea serviciilor din afara instituțiilor penitenciare	Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor	2018-2020	1. Rata personalului medical calificat instruit; 2. Numărul de instruirii organizate referitor la Manualul ONU privind investigarea și documentarea eficientă a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante (protocolul de la Istanbul). 3. Rata serviciilor procurate din afara instituțiilor penitenciare din afara instituțiilor penitenciare		Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
	1.3 Analiza ex-post al Hotărârii Guvernului nr. 901 din 27.10.2014 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru reorganizarea serviciilor medicale din penitenciare pe anii 2015-2016	Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Analiză ex-post efectuată;		Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
	1.4. Beneficierea de examinare medicală în condiții de confidențialitate, din partea unui medic independent, în decurs de 24 de ore de la sosirea persoanei în locul de detenție;	Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale,	2018-2020	1. Numărul de cazuri de examinare medicală în condiții de confidențialitate 2. Durata medie de timp de la sosirea persoanei în detenție până la examinarea medicală.		
	1.5. Îmbunătățirea condițiilor materiale, inclusiv prin renovarea și dotarea încăperilor pacienților,	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale,	2018-2022	1.Rată a plângerilor privind condițiile proaste de detenție 2.Rată a condamnărilor Republicii Moldova la CtEDO		Comunitatea partenerilor de dezvoltare,

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău, Republica Moldova

	asigurarea alimente și medicamente adecvate, precum și asigurarea cu planuri de tratament individualizate și medicamente pentru pacienții cu boli psiho-neurologice, inclusiv medicamente anti-psihotice;	Ministerul Finanțelor		pentru condiții proaste de detenție		organizațiile societății civile
2. Dezvoltarea și punerea în executare a măsurilor alternative detenției	2.1. Amendarea legislației și aplicarea în practică a măsurilor necesare pentru a scurta durata a detenției provizorii, care trebuie aplicată ca excepție, pentru perioade limitate de timp.	Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Procuratura Generală	2018	1. Cadru normativ amendat 2. Rata aplicării măsurilor alternative la detenție (inițiale și prelungite)		Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
3. Asigurarea libertății și securității personale în locurile de detenție	3.1. Petrecerea ședințelor de judecată privind executarea pedepsei de către instanța de judecată din sediul penitenciarului.	Ministerul Justiției,	2018-2020	1. Numărul de cazuri privind executarea pedepsei în sediul penitenciarului 2. Numărul sălilor de ședință de judecată amenajate în penitenciare 3. Numărul de seturi de echipament instalat în instanțele de judecată, procuraturi și penitenciari pentru asigurarea audierii la distanță 4. Rata deținuților transportați în instanță pentru audieri		Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

	3.2. Evaluarea aplicării măsurilor compensatorii pentru condițiile proaste de detenție	Ministerul Justiției,	2018-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata deținuților care au solicitat măsurile compensatorii pentru condițiile proaste de detenție 2. Rata de deținuți din Penitenciarele 2, 6, 7, 13, 15, 18 		Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
	3.3.Revizuirea mecanismului de plângeri a deținuților din sistemul penitenciar și instituțiile psiho-neurologice, inclusiv în zilele de sărbătoare sau libere.	Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. numărul de plângeri depuse ale deținuților din sistemul penitenciar și instituțiile psiho-neurologice 2. rata de dispunere a procedurilor disciplinare și proceselor penale pe faptul încălcării siguranței deținuților 		Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru prevenirea torturii Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile
	3.4.Transferarea izolatoarelor de detenție provizorie din subordinea Ministerului Afacerilor Interne în cea a Ministerului Justiției.	Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne	2018-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cadru normativ amendat 2. Numărul de izolatoare de detenție transferate 		Comunitatea partenerilor de dezvoltare
	3.5.Diminuarea influenței subculturii criminale în sistemul penitenciar, inclusiv în rândul minorilor	Ministerul Justiției,	2018-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1.rata de violență între deținuți 2. numărul de cazuri de comportament neregulamentar 		
	3.6.Îmbunătățirea considerabilă a condițiilor materiale în izolatoarele de detenție provizorie și izolatoarele de urmărire	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne;	2018-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rata plângerilor privind condițiile proaste de detenție 2.Rata condamnărilor Republicii Moldova la CtEDO pentru condiții proaste de detenție 		Oficiul Avocatului Poporului,

	penală și asigurarea că cele considerate neadecvate nu vor mai fi utilizate;	Ministerul Finanțelor;				Consiliul pentru prevenirea torturii
	3.7. Monitorizarea și evaluarea periodică a strategiei de dezvoltare a sistemului penitenciar pentru anii 2016-2020	Ministerul Justiției,	2018-2021	1. Raport de monitorizare și de evaluare periodică efectuate.		Oficiul Avocatului Poporului, Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile